

รายงานสรุปการลงพื้นที่เชียงใหม่ โดยทีมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. การลงพื้นที่ครั้งที่ 1

วันที่ 4-6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567

วัตถุประสงค์ของการลงพื้นที่

1. แนะนำโครงการ
2. เพื่อเตรียมความพร้อมและทำความเข้าใจบริบทของพื้นที่
3. เก็บข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกระบวนการทำงานและการวางแผนที่เกี่ยวข้องกับการคมนาคมขนส่งในระดับจังหวัดและระดับเมือง
4. ระบุหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการเพื่อทำความเข้าใจในการทำงานร่วมกันในอนาคต
5. เพื่อวางแผนการดำเนินงานร่วมกันให้สอดคล้องกับโครงการโดยพิจารณาถึงความสนใจและทิศทางการดำเนินงานในพื้นที่

ผลการดำเนินการ

คณะทำงานได้เดินทางเข้าพบหน่วยงานท้องถิ่นทั้งหมด 3 หน่วยงาน ได้แก่ เทศบาลนครเชียงใหม่ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่ และสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่ และได้แนะนำโครงการ รวมถึงสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อรับรู้ปัญหาและทำความเข้าใจกับกระบวนการวางแผนและกระบวนการทำงานของหน่วยงานท้องถิ่น รวมถึงหารือเกี่ยวกับโครงการการดำเนินการต่าง ๆ ที่มีในอดีตและปัจจุบันของท้องถิ่น เพื่อนำมาต่อยอดหรือบูรณาการกับโครงการได้

1. ประเด็นหารือสำคัญกับเทศบาลนครเชียงใหม่

- เทศบาลนครเชียงใหม่ มีองค์ความรู้ มีกำลังคน มีงบประมาณแต่บอาจจะต้องขอจากส่วนกลางด้วย และมี partner ในการทำงาน แต่ติดปัญหาด้านการบูรณาการตามข้อกำหนด
- เรื่องการวางแผนรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ (Climate Change) นั้น อยู่ในแผนระดับภาค มีแผนเฉพาะเกี่ยวกับ Climate Change ระบุไว้โดยตรง
- อยากเปลี่ยนบริบทของเมืองให้มาใช้ขนส่งสาธารณะ หรือจักรยานมากขึ้น เนื่องจากคนเชียงใหม่ติดนิสัยใช้รถส่วนตัว แต่ปัจจุบันไม่มีอำนาจ

- เทศบาลต้องมีการพัฒนาโครงการร่วมกับชุมชนต่าง ๆ เพิ่มการพัฒนาพร้อมกับบริบทในชุมชน และเพิ่มการพัฒนาในอนาคต จะทำโครงการใด ไม่มีปัญหาในการร่วมมือกับเทศบาลรอบข้าง
- เทศบาลมีความพร้อมในการพัฒนาและดูแลชุมชน สามารถดำเนินการเองได้ รวมทั้งสามารถริเริ่มทำเองได้ ตามอำนาจที่ให้มี
- งานประจำส่วนต่าง ๆ ของเทศบาล เช่น การทำความสะอาดถนน เก็บขยะ เป็นต้น แต่ไม่ค่อยมีผลต่อการพัฒนาเมือง เพราะไม่มีอำนาจโดยตรง เช่น จะตั้งศูนย์ชาร์จไฟฟ้าแต่ขายไฟไม่ได้ (ให้ใช้ฟรีได้)
- หน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่มีหลายหน่วยงาน ต้องมีการประสานงานระหว่างส่วนงานภายในและหน่วยงานของเทศบาลใกล้เคียง/หน่วยงานส่วนกลาง รวมถึงภาคประชาสังคม ประเด็นปัญหาด้านขอบเขตอำนาจ แสดงดังตาราง การจะทำให้เทศบาลมีอำนาจในการจัดการบางประเด็น จำเป็นต้องมีการแก้กฎหมาย

รายละเอียด	อำนาจในการดำเนินการ
ด้านการขนส่ง	ปลัดกระทรวง
จราจร	สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด
น้ำประปา	ฝ่ายสุขาภิบาลและการประปา
ผังเมือง	ฝ่ายควบคุมอาคารและสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด
ด้านทัศนียภาพในเมือง สายไฟ การเข้าถึงไฟฟ้าของชุมชน	การไฟฟ้า
ด้านป่าไม้	ทรัพยากรธรรมชาติ
เมืองเก่า	กรมศิลปากร

2. ประเด็นหารือสำคัญกับสำนักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่

ทสจ. มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความหลากหลายทางชีวภาพ โครงสร้างของหน่วยงานเป็นหน่วยงานที่มีทุกจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ทำหน้าที่จัดทำบัญชีการปลดปล่อยมลพิษ (Emission Inventory) แล้วต้องจำแนกว่า inventory ที่เกิดมาจากไหน แต่การจัดทำบัญชี

การปลดปล่อยมลพิษมีการจัดจ้างเอกชนในการดำเนินการ โดยเจ้าหน้าที่ของศูนย์ทำการเรียนรู้ แต่เนื่องจากศูนย์ฯ จัดตั้งมาประมาณ 7 เดือน จึงยังต้องการการเรียนรู้ และการบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ

3. ประเด็นหรือสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่

ประเด็นปัญหาสำคัญที่เกี่ยวกับผังเมืองของเชียงใหม่ จากการประชุมได้แก่

- ประเด็น: การใช้ที่ดิน ไม่มีการจัดระเบียบการใช้ที่ดินที่ดีพอ zoning
- การใช้ที่ดินเป็นโรงคว่ำกาแฟ
- โรงแรม เกิดปัญหาที่จอดรถ โดยเฉพาะการเอาบ้านตัวเองไปทำเกสเฮ้าส์
- ร้านอาหารที่อยู่ในแหล่งชุมชน เช่น ผับ เปิดเสียงดัง
- ประเด็น: ผังเมืองมีความแออัด หรือไม่มีผังเมืองที่ชัดเจน มีการปรับผังเมืองไม่ให้มีอุตสาหกรรม เช่น มีโรงงานขนาดเล็ก ที่ดำเนินการได้แบบไม่ผิดกฎหมาย
- โรงคว่ำกาแฟ ที่ตั้งโดยไม่ผิดกฎหมาย แต่ความเข้มข้นของการคว่ำกาแฟก็ไปกระทบกับชาวบ้าน แต่ก็ทำอะไรไม่ได้เพราะไม่ได้เข้าข่ายผิดกฎหมายผังเมือง (เนื่องจากผังเมือง เมื่อก่อนจะไปอ้างอิงกฎหมายอื่น เช่น พรบ. โรงงาน)
- ประเด็น: เชียงใหม่เป็นเมืองเก่ายังต้องการอนุรักษ์วัฒนธรรมอยู่ เช่น แถบคูเมือง แต่ว่าใช้ที่ดินไม่เหมาะสมแต่ไม่ได้อยู่ในระดับที่ผิดกฎหมาย
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จ้างที่ปรึกษาทำ ESP ของภาคเหนือ
- กรมศิลปากร เข้ามามีบทบาทในการจัดทำแผน (น่าจะแผนอนุรักษ์เมืองเก่าและโบราณสถาน??)
- มีกลุ่มคนที่รวมตัวกันดำเนินการวางแผนพัฒนาเมืองเองแล้วเสนอให้หน่วยงานรัฐด้วย แล้วถ้าหน่วยงานรัฐเห็นด้วยก็เอาไปใช้ได้

2. การลงพื้นที่ครั้งที่ 2

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 – 1 มีนาคม พ.ศ. 2567

วัตถุประสงค์ของการลงพื้นที่

1. พาทีมนักวิจัยจากเยอรมัน TU Dortmund University และ University of Stuttgart ไปทำความรู้จักกับบริบทของเมืองเชียงใหม่
2. จัดประชุมหารือกับเทศบาลนครเชียงใหม่และภาคส่วนที่มีเกี่ยวข้องกับการคมนาคมขนส่ง
3. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การวางแผนความ พร้อมในการรับมือสภาพภูมิอากาศและการพัฒนาตัวชี้วัด”

ผลการดำเนินการ

1. ได้จัดประชุมเรื่อง “การวางแผนการขนส่งและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวางแผนสำหรับเชียงใหม่” ในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 เวลา 14:30-16:00 ที่เทศบาลนครเชียงใหม่ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจากหลายภาคส่วน ทั้งเจ้าหน้าที่จากเทศบาลนครเชียงใหม่ ตัวแทนจากสำนักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่ ตัวแทนจากสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่ คณาจารย์จากภาควิชาวิศวกรรมโยธา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งในการประชุมมีการบรรยายแลกเปลี่ยนประสบการณ์จาก Prof. Dr. Markus Friedrich จาก University of Stuttgart ที่ได้ให้การบรรยายและร่วมหารือเกี่ยวกับแนวทางความร่วมมือระหว่างทีมนักวิจัยจากเยอรมัน ทีมวิจัยจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเทศบาลนครเชียงใหม่

2. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การวางแผนความ พร้อมในการรับมือสภาพภูมิอากาศและการพัฒนาตัวชี้วัด” ในวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2567 ณ ห้องบอลรูมณารัฐ 3 โรงแรม เมอเวนพิก สุริวงส์ เชียงใหม่ (Movenpick Suriwongse Chiang Mai) มีจำนวนผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น 30 คน ซึ่งมาจากหน่วยงานภาครัฐ และ นักวิชาการ

- หน่วยงานภาครัฐ อาทิ ตัวแทนจากเทศบาลต่าง ๆ ศูนย์อุตุวิทยามหาภาคเหนือ กรมอุตุวิทยามหาภาค สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานขนส่งจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดเชียงใหม่ สภาอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงใหม่
- ภาควิชาการ อาทิ นักวิจัยจากหน่วยวิจัยเพื่อการจัดการพลังงานและเศรษฐกิจนิเวศ สถาบันวิจัยพหุศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณาจารย์จากภาควิชาวิศวกรรมโยธา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

โดยในการประชุมฯ ได้มีการแนะนำโครงการ และการบรรยายในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

- การวางแผนเชิงพื้นที่ที่มีการบูรณาการเพื่อตอบสนองต่อสภาพภูมิอากาศ (Integrated climate-sensitive spatial planning: What? Why? And How?)” โดย Dr. Wiriya Puntub จาก TU Dortmund University

- การประเมินความเปราะบางต่อสภาพภูมิอากาศและระบบตัวชี้วัด - เครื่องมือสำหรับการวางแผนพัฒนาเครื่องมือสำหรับความพร้อมต่อการรับมือสภาพภูมิอากาศในเมือง (Climate vulnerability assessment and indicator systems - Instrument for urban climate resilience development planning: What? Why? And How?)” โดย Dr. Ali Jamshed จาก University of Stuttgart

- การวางแผนเชิงพื้นที่แบบบูรณาการรวมเพื่อการพัฒนาเมืองที่ทนทานต่อสภาพภูมิอากาศ – แลกเปลี่ยนประสบการณ์และมุมมองจากเยอรมนี (Integrated spatial planning for climate resilient urban development – Experience and Perspective from Germany)” โดย Prof. Dr. Stefan Greiving จาก TU Dortmund University

- ความพร้อมในการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการพัฒนาเมืองแบบคาร์บอนต่ำ (Climate resilience and low carbon development of cities: approaches, synergies and trade-off) โดย Prof. Dr. Jörn Birkmann จาก University of Stuttgart

- เครือข่ายสำหรับการคมนาคมที่ยั่งยืนและทนทานพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง (Networks for a more sustainable and resilient transport) โดย Prof. Dr. Markus Friedrich จาก University of Stuttgart

